

Aan de leden van de gemeenteraad
van Leidschendam-Voorburg
Postbus 1005
2260 BA LEIDSCHENDAM

Onderwerp:
**verzoek aanwijzing Oranjekwartier Voorburg
als gemeentelijk monument**

Den Haag, 18-01-2022

Geacht leden van de Raad,

Hierbij verzoeken wij, Erfgoedvereniging Bond Heemschut, om het complex van 96 woningen van woningcorporatie Wooninvest in het Oranjekwartier Voorburg, waarvoor de toekomst opnieuw moet worden bepaald, aan te wijzen als gemeentelijk monument. Dit verzoek hebben wij gisteren formeel gericht aan uw College van B&W, die krachtens de Erfgoedverordening het verzoek in ontvangst neemt.

Wij doen een klemmend beroep op u als Raad om aanwijzing te bespoedigen en om te kiezen voorbehoud en renovatie van de woningen. Het gaat naar ons oordeel om een woningcomplex van bijzonder grote cultuurhistorische waarde. We motiveren ons verzoek als volgt.

Sociaal- en cultuurhistorisch monument

Het Oranjekwartier – of Emmastraatcomplex – is een voorbeeldig resultaat van de maatschappelijke ontwikkeling die aan het begin van de vorige eeuw gestalte gaf aan de volkshuisvesting in ons land. In het Oranjekwartier deden de Bouwvereniging Sint-Martinus en De Voorburgse Woningbouwvereniging dat. De maatschappelijke idealen gingen gepaard met uitgesproken opvattingen over de kwaliteit van woningen en buurten: tuindorpen en tuinsteden waren daar de stedenbouwkundige vertaling van. In Voorburg zijn meerdere van deze aan elkaar verwante buurten gerealiseerd. Naast de materiële/fysieke kwaliteit van deze complexen is ook de sterke sociale structuur ervan kenmerkend. Het Emmastraatcomplex is daarvan tot de dag van vandaag een goed voorbeeld.

Stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit

In de door de gemeente uitgevoerde cultuurhistorische verkenning “Emmastraatcomplex Voorburg” wordt zonder omslag geconcludeerd dat de architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit van het Emmastraatcomplex hoog is. De compositie van de volumes, de dakvormen en de

oriëntatie van de woningen maken de straten tot en bijzondere ruimte. De buurt is een eenheid en heeft het karakter van een tuindorp. Kwalitatief het meest opvallend zijn de ensembles binnen het stedenbouwkundig plan met als ruimtelijk hoogtepunt de hoek in de Emmastraat met symmetrisch terugvallende blokjes en ruimte voor groen.

Ook de architectuurhistorische kwaliteit, de traditionalistische bouwstijl en alle kenmerken van de tuindorparchitectuur worden genoemd. De modernisering van kozijnen en dakkapellen heeft weliswaar enig afbreuk gedaan aan de oorspronkelijke uitstraling, maar het geheel oogt vanaf de straatzijde nog steeds gaaf.

Kenmerkend voor het Emmastraatcomplex is de stedenbouwkundige opzet als tuindorp, het besloten karakter, de gebogen Emmastraat, de ensembles, de samenhang en het prachtige straatbeeld.

De architecten

Aan de totstandkoming van het Oranjekwartier zijn de namen van meerdere architecten verbonden die voor de ontwikkeling van Voorburg in deze periode van betekenis zijn geweest. Het Emmastraatcomplex zelf is in twee fasen door twee architecten ontworpen, Han Groenewegen en Jos. Duynstee. De laatste ontwierp al een paar jaar eerder het Loolaan-complex. Dat bestaat uit 44 woningen, heeft de status van Rijksmonument en ligt op een steenworp afstand van de Emmastraat. De complexen zijn verwant, zij het, dat het Loolaan-complex rijker gedetailleerd is én een aantal jaren geleden fraai gerenoveerd.

Is het Emmastraatcomplex te renoveren?

Wij realiseren ons dat we niet uit-en-te-na op de hoogte zijn van de bouw- en woontechnische situatie van de woningen in het Emmastraatcomplex. Maar...

We zien wel dat de complexen Loolaan en Emmastraat bouwtechnisch goed vergelijkbaar zijn, met als belangrijkste kenmerk de gevels van steens metselwerk (nog zonder spouw) en het – op het oog – ontbreken van funderingsproblemen of ander constructieve gebreken.

We weten ook dat de afgelopen jaren in veel gemeenten de toekomst van de vooroorlogse sociale woningbouw op het spel is komen te staan. De voorkeur van woningcorporaties voor sloop-nieuwbouw is/was daarbij meer dan eens ingegeven door het feit dat het Rijk nieuwbouw wel subsidieerde, maar renovatie niet. Dat wordt anders nu corporaties in de plaats van deze subsidie de hele verhuurdersheffing terugkrijgen. Dat geld kan nu ook voor renovatie worden ingezet.

En we zien dat corporaties snel kiezen voor nieuwbouw i.v.m. de noodzakelijke energetische verbetering van hun bezit. Te snel menen wij, want verbeteren tot label A of B is vrijwel altijd mogelijk en verantwoord. We mogen er daarbij vanuit gaan dat de techniek over 25 jaar ver genoeg is om betaalbaar de laatste stap naar energieneutraal dan wel gasloos te zetten.

Tenslotte merken we op dat renovatie sowieso milieuvriendelijker is dan sloop-nieuwbouw.

Kortom, wij zijn er van overtuigd dat renovatie van het Emmastraatcomplex goed mogelijk is en in veel opzichten te verkiezen boven sloop-nieuwbouw.

Terug naar de cultuurhistorie

Want dat is het belang dat de Bond Heemschut in de eerste plaats behartigt en daar ligt ook onze expertise. Dat is overigens dezelfde deskundigheid waarmee de eerder genoemde cultuurhistorische verkenning door de gemeente is uitgevoerd; een gedegen werkstuk met als heldere conclusie dat het Emmastraatcomplex in alle cultuurhistorische opzichten zeer waardevol is en dus het behouden waard. Wij voegen daaraan toe, dat deze kwaliteiten, de historie en het karakter van het Emmastraatcomplex niet reproduceerbaar zijn. Bij een eventuele keus voor sloop-nieuwbouw zullen zowel de sociale structuur als de cultuurhistorische waarden verloren gaan.

In dit licht vragen wij u dringend om het Oranjekwartier alias het Emmastraatcomplex aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Met vriendelijke groet,
namens Erfgoedvereniging Heemschut,

¹⁰

mr. J.C. van Oordt
voorzitter Commissie Zuid-Holland

K. Loeff
Directeur

**ERFGOEDVERENIGING
HEEMSCHUT**

Nieuwezijds Kolk 28 1012 PV Amsterdam
info@heemschut.nl www.heemschut.nl

PostNL
Afz. 1012 PV 28

€1,80

NEDERLAND
18.01.22
NetSet FR 952863

AS2CC #X82DXDX#00#0000#

